

MOSSELEN TREKKEN, ZWAAR BESTRAFT

Antoon Vandamme

Antoon Vandamme

Oud-voorzitter vzw. De Scute (Blankenberge)

Waterkasteelstraat 1 bus 7, 8370 Blankenberge

Tel.: 050 41 36 27

E-mail: antoon.vandamme@skynet.be

EEN VONNIS VAN DE KAMER VAN HET BRUGSE VRIJE 29 JANUARI 1756

In 1756 is er hongersnood in de Blankenbergse vissersgemeenschap. Op 22 januari worden Bartholomeus Strobbe, visser, woonachtig te Blankenberge, 46 jaar, én zijn dochter Marie Strobbe, 16 jaar, door de 'kustwacht' betrappt bij het trekken van mosselen aan de rijshoofden langs de oostzijde van Blankenberge.

Het trekken van "*mosselen caracollen ofte krabben*" was ten strengste verboden met een "placcaert" dd. "1 augusti 1729" van "*Syne Majesteyt Carel, by der gratie Godts Rooms Keyser*" (fig. 1). Een maatregel om "*de dycken, de zee-wercken, de rys-hoofden ende haegen*" te beschermen. De straffen: eerst een boete van zestig pond parisis, dan "*banissement*", en tenslotte de "*peene van geeseling*".

Vader en dochter Strobbe worden van Blankenberge overgebracht naar de gevangenis van Brugge en daar afzonderlijk verhoord. Hun verhoren zijn in het manuscript in twee afzonderlijke verslagen opgenomen (fig. 2). Ze verklaren beide dat ze de mosselen trokken "*op verzoeken*" van moeder die "*van zes maanden bevrucht was, en een vieze goeste had*".

Als een zwangere vrouw trek heeft in eten en dat niet krijgt bestaat er gevaar, zo dacht men, dat het kind een "*goesteplekke*" zou hebben bij de geboorte, bv. een wijnvlek of een druiventak.

Er was inderdaad honger in het gezin. De eerste twee vrouwen van Bartholomeus zijn jong gestorven en zes van de kinderen zijn gestorven voor hun achtste jaar. Inderdaad wordt er een meisje, Andrea Strobbe, geboren op 30.07.1756.

RUBRICA IV.

Van de Dagen en de Zee-dyken.

*Placant van Syn Majesteit tot conferentie van de Deynen ende
Zandysken.*

Van den 1. August 1729.

CAREL by der gracie Goets Rooms Keyser alreys vermoedert
des Ryxs, Constaek van Deylandt, van Cassilien, van Loeu-
van Arras, van beyde sijden Landen, van Hierusalem, van Hon-
garij, van Bohemen, van Dalmatien, van Croaden, van Schiwonen,
van Navarra, van Granada, van Toledo, van Valencien, van Galli-
cien, van Nijpoegen, van Serilien, van Sardaignen, van Corce-
van Corsique, van Murcie, van Jaen, van Algarben, van Algez-
van Gilvater, van de Eylanden van Cassilien, van de Indien Oos-
Oriente als Occidentale, van de Eylanden ende valle Landen der
Zee-Oceanen Aerts-Hertogh van Oostrenck, Hertogh van Bourgou-
dien, van Lodryck, van Brabant, van Limbourg, van Serlien, van
Het P. Derf. f f f f Ca-

Van de Druyven ende Zee-dycken, 193

verspreiden aldus mede op de Deymon, Dychon en de daar nabij
zijn liggende.

Ten tweede onderzocht zijnde, dat de gewen treckende Camacilloen, Moelften ofte Crabben alreede meest ontwaerde gaen (en hier beroken ende delveruen van de voorijde cec-wetelen, zyn-hoofden ofte haeren by het los maeken van de steenen, zynen cecel bouwen). Wy verhaelen niet expreffelijk, hoe Wy verhaelen by deien cecel Ordonnantie ende Statut, dat niemant van de Wy niet ofte condisie by soude mogen weten, hem fal beroken te verordenen van te trecken zynen Camacilloen, Moelften ofte Crabben op alle omtrent de waerde cec-wetelen, zyn-hoofden ofte haeren, op penne voor de eerste maal te verbruen de boete van vijftigh ponden pfaen, een derde omtrent profyte, een derde een profyte van den Amdierste, ende een derde een profyte van den Stalle, Bleyden ofte dierden capelsteit, voor de eerste van baasement. Ende voor het derdenmal op penne van preffinghes oft andere arbeyden correcte, aen berinde te verbruen de boete van verbruen cec-condisie van de leghen, op penne, waegens, baggen ende lande, wel verstaende, dat die, niet machighen en sullen zyn en beroken de voorijde boete, extraordinairlyk ende uy dactore van den Rector om onrechtich sullen ge-graft worden.

Ten deinsten noch berischt zynde, dat 'er vele hooi vervoordenden hooi-
de Perdrin, Woeyen, Calvans, Lammens ende andere Beestien in ha-
ren longen ende galfteren op den Duynen door Zee-dycken toe gro-
te fildade van de Gêve, dat daer deure in groot perceden van aen-
brachte gefelt worden, ontsoenderen mede fureuren Wy voorsien,
dat die Edele Ouden, Edele Ouden, Calvans, Lammens,
Swinnen alsoe Beestien en Sil dry van ollen laren palfteren in
de Duynen ofte eoynde Zee-dycken, fildaken op de boete van fildighe
pelfen, na repeleren als vooren, dat de Oermeester fullen
gevoordenden worden in alle eedelen ende onedelen, hooit
Gloeyen en de Beftieren dat mede mede palfteren gefeld worden be-
fiden, dat die Edele Ouden, Edele Ouden, Calvans, Lammens,
Swinnen beftien, fullen ontfien, fildaken worden om an
biering van den Rechter.

Eenzijdige geïnformeerde zijde, dat de Rijkse Daynede ofte Zee-dynen merckelijck verhaertelijc worden ende verleggen tot verdoer van de oerelantingen, de vruchtbare Llanden ende Weeden dat ons pascien; de Rijkse Druynen naemelijck ontbode zijde van hulm dooden, Vladder ofte ande duyngens; Wy, omme daer men in voorloopen ende te verhoeden alle deurbellicke, candelieren ende flouten noch, dat niemands wile by sy hem in vernootdeen weigen hant te synen, dat niemands wile myt-gyven, miltodden sy kuypen, afreken ofte synen; denge dooden, vinder ofte andere duyngens, vinder ofte andere candelieren, ende flouten, ende flouten, verhoeden hebben in syn huyt alle andere plantē, dat gebruyt worden met basilliencom, gedroeghe ofte andersins met geestelike van hae. na.

Bestende ende belassende onse Magistrate der Stadt Brugge, als

Fai di più e
bambini e gli
anni di scuola
verranno ridotti.

Class English 1
degrees after three
semesters in study
and with average
grades of all classes

It almost certainly shows the way the degradation is happening, at least.

II. Boeck Rubrica IV.

13

[illegible]

by die Skrywer van 'n Bylae by syne van oudste Privéén Raad ende by de leemten, van onse Gedeputeerde ende four-banckende Suller Maria ELISABETH by der gracie Godes Consoelinge Princel van Hanoveren, Beheerschen ende van heylde de Staelen; Aerts-Heroginne van Oost-ryck, Soc. onse Stadhouder ende Gouverneur Generale van onse Nederlandten;) come in voorschiet om en ontfeyt omte licentiairde Rhede, die Wy ende geheel onse Provincie van Vlaenderen seuden konen te hyden gode de doerbarcke van de Zee, hebben gelyfwerende gederondene, soe Wy statuten ende ordonementen by desen de statuten gelyde poenen.

Tien verleen, dat alsdaande wie hy zyn hem en verwoorde van eenige leenen, byen, leuten van de hooften ofte ryfdenen van de leenen, gemakelyk den vordochden van de Zee, en de vordochden van de Oupman, te verleggen, op my braken, wegh te roeren ofte met hem leenen te draegen, i my te kienpe, te waegende oet anderints, op de verchute van den kienpe, peiden, waegden alre hageende andere dat leene stat. Ie bevonden konde welen, ende dat allen booven da Ouerorden gaeffelt oet capiteynlike gestafte kalen woerden, dat myn ryfdenen van den kalen, dat myn ryfdenen goetdoenchtelich, too oetke gaeffelt ende gaeft kalen woerden de grace, in wien hoek gaeffelt leenen, hout oft ryfden kalen gewonden woerden, die die verchicht zyn gewent op het linge gesonden oft geleuen, ofte dat de geleue ofte gepuonert oet te

10

IL Boeck Rubrica IV.

334

van den Lande van den Vryen , van Onkrande , van Nieuwpoort ende van Blankenberge , d'handt te bouwen en d'zake van onse woerdvrees gekeerde positien , te doen , ende den plegen der zake van den Lande van den Vryen , te doen , procederen tegen de Overreedsen van diens , by eene van de priven aldien gekonnen , fonder faver , diffamatie endt verdragt , ende wel naestelick ten onse woerdvrees bliggen van Blankenberge , van rydt tot rydt mede fingelielick , die onse diels zynde by burgermeester ende Schepenen van ons woerdvrees Lande van den Vryen , ten lotterente van deffels Gemeenente te doen vifende in de buyten van de Porfemien , die fy itallen donneren (wepet te wien , van in enigen die plichtig te zyn van de fien ten vromen gheen , onse foyden die by ten van Officen wege) ende den plegen der zake van den Lande van den Vryen , te doen , verdragt endt diffamatie , die gy ingelien brennen ende belien ten alle ftilheit , Beryden ende Officieren , hun potdelick ten alle te gene woerdvrees te w conformeren ende regulieren , ende d'Overreedsen te verhooren ende exautieren fien by diege di by nachte , fonder de minste ooydghedigen , conuolende endt diffamatie , op pens voor den woerdvrees ten vngelapend te worden van hennet Officieren woot den rydt van een jier , ende den tweeën koe van afzichelick dier van godpoortende ende van acue elick verhoeren te worden inhail van enge aldien te mogen beftien : aldien te worden ende ten lande van den Lande van den Vryen , die Moort-Prifidenten ende Luyden van alle ftrekten ende grootten Raeden , die Prefident ende Luyden van onten Provinciealen Raede in Vlaenderen ende ten alle andere onte fteitlieden , Officieren ende Ouderdaen wien het engeen onte riecken til , dat fy deise onte tegenwoerdige Ouderdaen verhooren ende fchrevelen , *Want Onse afgegrift* : Des Ouerreedsen hebben Wy daz men daz haeren onten grootten Sogel gegeven in onse Raede van Brillel den veften Auguft in d'iet onte Raede ten deffels fien haenden nien onte winning , ende onte Raede van den Keyferlyck ten fchietelick , van fipgallen ten fien fchietelick ende ten fien fchietelick , ten Bode ten fien fchietelick : Wy feparatien , *Ten Raede* on , onderwaerde fien geveven *By den Keyer ende Comte* , potdelick . *E. Guden geyden* .

*Album published with Cassette from the Radio in Flanders, the
12. August 1942. Understated. J. B. Michel.*

Fig. 1. Placcaert van Syne Majesteyt tot conservatie van de Duynen ende Zeedycken van den 1 augusti 1729" (Varenbergh, 1740: pp. 591 - 594).

De rechter C. Degheldere verwijt hen dat ze er “*professie*” van maakten en dat ze met de mosselen naar Brugge trokken om op de markt te verkopen. Bartholomeus ontkent. Marie bekent eerst en trekt dan die bekentenis gedeeltelijk weer in. Ze tekenen hun vonnis met een kruisje.

Op 29 januari 1756 valt het vonnis: ***“Naer lecture ende rapport wiert gheresolveert Bartholomeus Strobbe te condemnieren in de ghevangnisse te peniteren te water ende te broode den tijd van veerthien daghen ende syn doghter Marie Strobbe gedeurende den tijd van acht dagen nae beide deselve in de Camer voor Godt ende de justitie op ghebooghen knieën vergiffenisse hebben ghe-vraegd ende te gheven een scherp vermaan”***. Actum in Camer den 29 january 1756. Getekend: C. Degheldere”.

REFERENTIES

Rijksarchief Brugge, Academiestraat 14-18, Reg Vrije, 17025 en 17026

Varenbergh, J.A. (1740). Eersten deel van den vierden placcaet-boeck van Vlaenderen, behelsende alle de placcaeten, ordonnantien ende decreten, geëmaneert voor de provincie van Vlaenderen, sedert 't jaer 1684 tot ende met 1739.

Fig. 2 Verslag van de verhoren van Bartholomeus Strobbe en zijn dochter Marie Strobbe, inclusief het vonnis (Rijksarchief Brugge).